

Kvinnor i kommunfullmäktige

En fallstudie av Bromölla och Östra Göinge

Andrea Buske
Cecilia Isaksson

Abstract

I den svenska demokratin är partierna centrala aktörer men de politiska företrädarna är också intressanta att studera. Kvinnor och män kan ha olika intressen och åsikter som speglar deras verklighet utanför politiken. I denna uppsats undersöks betydelsen av social representation för den politik som förs i kommunfullmäktige samt existerande normer för kvinnliga kommunpolitiker. Social representation avgränsas här främst till hur kvinnlig politisk representation påverkar hur väl kvinnors intressefrågor företräds.

Undersökningen är en fallstudie av kommunfullmäktige i Bromölla och Östra Göinge, som är två relativt lika kommuner förutom i frågan om andel kvinnliga förtroendevalda. Materialet vi använder oss av är protokoll från fullmäktiges sammanträden samt en enkät som skickats ut till samtliga kvinnliga politiker i kommunfullmäktige. I protokollen trodde vi att vi skulle finna en markant skillnad mellan kommunerna som skulle kunna härledas till andelen kvinnliga förtroendevalda, detta var dock inte ett mönster vi kunde finna. Enkäterna visade på att de kvinnliga kommunpolitikerna hade vissa intressefrågor som stämde in på vad vi identifierat som ”kvinnofrågor” vilket tyder på att institutionell makt genom samhällsliga strukturer och normer låser kvinnor vid vissa frågor.

Nyckelord: Social representation, theory of presence, kommunfullmäktige, makt, Bromölla, Östra Göinge, kvinnofrågor, genus

Antal ord: 9987

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	2
1.2	Hypotes.....	3
1.3	Uppsatsens uppbyggnad	4
2	Metod	5
2.1	Material	8
3	Teori	11
3.1	Genus och kvinnliga intressen.....	11
3.2	Teorin om närvaro	14
3.3	Makt	15
3.3.1	Direkt och indirekt makt	16
3.3.2	Institutionell makt	17
4	Kommunfullmäktige i Bromölla och Östra Göinge	118
4.1	Resultat från beslutsprotokollen.....	19
4.2	Resultat från enkäterna	20
4.2.1	Kvinnliga representanters intressefrågor.....	20
4.2.2	Kvinnliga representanters förutsättningar	21
4.2.2	Kvinnors närvaro i politiken	21
5	Avslutande diskussion	23
5.1	Jämförelse mellan kommunerna.....	23
5.2	Enkäterna.....	25
6	Slutsats och sammanfattning	27
7	Bilagor	28
7.1	Beslutsprotokollen.....	28
7.2	Enkätfrågorna	35
7.3	Enkätsvaren	35
8	Källförteckning	40
8.1	Tryckta källor	40
8.2	Elektroniska källor	41

1 Inledning

Den svenska demokratin är en så kallad representativ demokrati. I de allmänna valen som inträffar vart fjärde år utser den röstberättigade befolkningen sina representanter och valen är därmed centrala för demokratin. De förtroendevalda representanterna får mandat att fatta kollektiva politiska beslut fram till nästa valtillfälle, då medborgarna på nytt får ge uttryck åt sin politiska vilja. I den svenska demokratin är partierna onekligen centrala aktörer men även de politiska företrädarna är intressanta att studera. Det finns t.ex. de som betonar vikten av den sociala representationen i politiken, ofta utifrån vad som kan benämnas ”närvarons politik” som understryker att olika gruppers intressen tillvaratas bäst då gruppen faktiskt finns representerad. Vilket då motiveras med att ens intressen tillvaratas bäst av dem som delar ens erfarenheter, istället för av dem som endast delar ens åsikter (SCB 4, 2013, s. 17). Vidare kan även vikten av social representation hävdas då det skänker legitimitet åt systemet. Legitimitet har ett egenvärde och bör genereras av ett demokratiskt system (SCB 2, 2003, s. 14).

Människor ur en viss social grupp, i det här fallet kvinnor, kan ha vissa gemensamma intressen och åsikter vilka återspeglar såväl kvinnors som mäns verklighet utanför politiken. En grundläggande kunskap inom väljarforskning är hur väljarens vardagsverklighet ser ut, vem de är socialt samt hur de uppfattar betydelsen av en viss politik. Kvinnor är numera närvarande i det offentliga livet i Sverige i nästan samma utsträckning som män men inte alltid på samma arena. Därför kan vad det innebär att vara kvinna i dagens samhälle betyda att man har vissa politiska intressen (Oskarsson m.fl., 1995, s. 140).

Att kvinnor ska representeras politiskt är idag inte särskilt omdebatterat i Sverige. Dock finns det olika argument för varför det anses viktigt. Ett väl använt argument för kvinnors politiska närvaro är att kvinnor har andra erfarenheter än män och man menar då att för att samhället ska kunna utvecklas till sin fulla potential måste man ta tillvara på både kvinnors och mäns resurser i samma utsträckning. Ett annat argument bygger på föreställningen om rättvisa och demokrati. Då lyfter man istället fram att alla grupper och intressen ska kunna göra sig hörda i demokratiska församlingar och eftersom kvinnor utgör 50 procent av befolkningen bör de således utgöra hälften av den lagstiftande församlingen. Ett tredje argument utgår ifrån att kvinnor och män har olika intressen och visioner om hur samhället bör se ut och att dessa intressen måste tillåtas organiseras och ta sin politiska plats så att de kan få genomslag i den offentliga politiken (Eduards, 2002, s. 46). I denna undersökning fokuserar vi främst på det sista argumentet.

Det övergripande målet som man strävar efter med Sveriges jämställdhetspolitik beskrivs som ett samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter och makt att forma samhället och sina liv. Ett sätt att nå målet skulle kunna vara att hela tiden sträva efter en mer verklighetstrogen social representation, en kvantitativ jämställdhet mellan kvinnor och män inom alla områden i samhället. Idag definierar man ett visst kön som dominerande inom ett område om det utgör 60 procent eller mer (SCB 3, 2012, s. 5). Kvinnor utgör hälften av befolkningen men de utgör sällan hälften av de förtroendevalda i Sveriges olika beslutsfattande församlingar. Många kommunfullmäktige runt om i landet är idag på gränsen till att vara mansdominerade. Av dem som valdes in i alla svenska kommunfullmäktige vid valet år 2010 var 43 procent kvinnor (SCB 3, 2012, s. 99), trots att män och kvinnor ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattande. Med tanke på att kommunens politik har en stor påverkan för vilka villkor människorna i samhället har (jmf SKL, 2013) är det därför intressant att se vad denna snedfördelning av politisk makt i kommunfullmäktige får för kvinnors möjlighet att forma samhället? Vilka konsekvenser får det faktum att män i högre grad utövar politisk makt och vilken effekt har kvinnliga förtroendevalda på den politik som förs? Har kvinnor vissa politiska intressefrågor som hamnar i skymundan om det inte finns tillräcklig kvinnorepresentation?

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med vår undersökning är tudelat. Först och främst vill vi undersöka kvinnliga förtroendevaldas effekter på den politik som förs i kommunfullmäktige. Kan man observera någon skillnad i politiken mellan två kommunfullmäktige som har olika grad av kvinnorepresentation? Vi vill även med vår undersökning försöka förstå de politiska frågor som sägs vara i kvinnors intresse. Vilka frågor ägnar sig kvinnor främst åt, hur motiverar de själva sina intressefrågor och vad är det som kan göra att de ”leds” till att prioritera vissa frågor?

För att besvara vårt syfte har vi gjort en jämförande fallstudie av kommunfullmäktige i Bromölla och Östra Göinge. Kommunerna är relativt lika förutom när det gäller andelen kvinnliga förtroendevalda i kommunfullmäktige. Jämförelsen gör vi för att se ifall det finns någon skillnad mellan vilka frågor som tas upp i kommunfullmäktige och ifall man kan se att vissa frågor tas upp i högre grad när det finns en högre andel kvinnliga förtroendevalda. Vi prövar även Ann Phillips teori om närvaro för att se om det kan förklara eventuella skillnader i kommunfullmäktiges politik. Om dessa “kvinnofrågor” (den beroende variabeln) förekommer i högre grad på dagordningen vid hög kvinnorepresentation drar vi slutsatsen att den oberoende variabeln (antal kvinnorepresentanter) har betydelse för att dessa frågor ska tas upp.

För att analysera resultaten utgår vi även ifrån olika dimensioner av makt. De maktdimensioner vi främst använder oss av är direkt och indirekt makt samt institutionell makt. Direkt och indirekt makt har vi valt med syfte att undersöka om kvinnor på samma sätt som män får tillgång till beslutsarenan och om vissa beslut, som rör exempelvis "kvinnofrågor", undanhålls beslutsarenan. Institutionell makt har vi använt oss av för att analysera de normer och förväntningar i samhället om vad det innebär att vara kvinna och kvinnlig politiker som möjligen får dem att ta upp frågor som traditionellt ansetts vara "kvinnofrågor".

Våra frågeställningar:

- Påverkar kvinnorepresentationen vilka frågor som tas upp i kommunfullmäktige och i så fall hur?
- Kan teorin om närvaro förklara eventuella skillnader i kommunpolitiken?
- Hur kan man förstå skillnader i kommunpolitiken utifrån ett maktperspektiv?
- Hur fungerar den institutionella makt och de strukturer som "leder" kvinnor att intressera sig för och jobba med vissa frågor?

1.2 Hypotes

Efter att ha gått igenom teori och observerat att flera tidigare studier visat att kvinnor prioriterar vissa frågor högre än män (se Eduards, 2002, s. 26; Towns, 2003, s. 3-4) tror vi att vi i vårt resultat av vår jämförelse mellan de två kommunerna kommer att kunna utläsa ett mönster. Ett mönster där kvinnofrågor tar en större plats i kommunfullmäktiges politik i kommunen Bromölla (med en högre andel kvinnliga förtroendevalda) jämfört med Östra Göinge som har en lägre andel kvinnliga förtroendevalda. Detta mönster kommer vara tydligast år 2011 när skillnaden mellan kommunerna i grad av kvinnliga förtroendevalda är som störst. Vi tror att i kommunen med mindre antal kvinnliga förtroendevalda kan direkt och indirekt makt användas för att hålla "kvinnofrågor" borta från dagordningen till förmån för andra intressen.

I den andra delen av vårt syfte där vi undersöker den institutionella maktens formande effekter (via enkäter som vi skickat ut till de kvinnliga representanterna) tror vi att dess påverkan är långtgående. Vi tror inte att de uttalat kommer att svara att de styrs av normer, men att institutionella maktaspekter möjligtvis kan utläsas exempelvis genom att de ägnar sig åt liknande frågor och möter liknande problem i sitt arbete i kommunfullmäktige.

1.3 Uppsatsens uppbyggnad

Vi inleder med att redogöra för vår metod och vilket material vi använt oss av samt hur urval och justering av materialet har gått till. För att mer ingående förklara vår utgångspunkt fortsätter vi med att presentera och diskutera de teorier som vi har valt att utgå ifrån. Vårt fokus i teoridelen ligger på att förklara vad "kvinnofrågor" är, teorin om närvaro samt de maktperspektiv som vi använder oss av i analysen. Våra resultat från kommunfullmäktiges protokoll och enkäterna presenteras sedan, för att vidare avsluta med en analys och en sammanfattning av undersökningens syfte och resultat. Vi ger även förslag på vidare studier där vi anser att vår undersökning har "vita fläckar" och där vi tycker man skulle kunna bygga vidare på vår undersökning med andra metoder och fokus.

2 Metod

Vi har som tidigare nämnt valt att göra en jämförande fåfallstudie av två skånska kommuner, Östra Göinge och Bromölla. För att undersöka huruvida kvinno-representationen påverkar vilka frågor som hamnar på dagordningen har vi läst beslutsprotokoll från de två kommunfullmäktige. När det gäller att undersöka maktperspektivet närmare har vi skickat enkäter till de kvinnliga representanterna i de två kommunerna. Som Esaiasson (2012, s. 27) skriver bör all forskning ha generaliserande ambitioner vilket vi är medvetna om att vi inte helt kan uppfylla med vår fallstudie. Vi kan inte med säkerhet säga att våra resultat om kvinno-representationens effekter går att applicera även på andra kommuner med andra variabler. Trots detta anser vi att det finns ett värde i att analysera två kommuner närmare för att pröva våra teorier om närvaro och makt. Detta för att vi med vår metod kan lyfta fram frågor och infallsvinklar som kan ge insyn i just de här kommunerna med deras specifika förutsättningar samt att vår undersökning även kan leda till vidare studier i ämnet (jmf Esaiasson, 2012, s. 106).

Även Yin (2007, s. 17-19) diskuterar det faktum att fallstudier kan användas för att förstå komplicerade sociala företeelser och bidra till en ökad kunskap inom området. I vårt syfte ingår även att vi vill studera institutionell makt. Genom frågorna i enkäten syftar vi till att lyfta fram varför de kvinnliga representanterna intresserar sig för vissa frågor och om de genom normer begränsas i sin förda politik. Vi anser därför att en fallstudie kan ge en bättre inblick i hur institutionell makt begränsar de kvinnliga förtroendevalda.

Designen för vår studie är en jämförande mest lika-design. Vilket innebär att vi har valt dessa två kommuner för att de skiljer sig åt i nivån av kvinno-representation i deras kommunfullmäktige men att de är relativt lika i andra aspekter. Vi har valt denna utformning eftersom vi anser att det är ett effektivt sätt att undersöka kvinno-representationens effekter och konsekvenser för den politik som förs. För att benämna de kvinnor som är invalda i kommunfullmäktige använder vi oss av olika begrepp, dels kvinnliga representanter, kvinnliga kommunpolitiker men även kvinnliga förtroendevalda, alla syftande till samma sak.

Fallen valde vi utifrån värdet på den oberoende variabeln (andel kvinnliga förtroendevalda) och i vår undersökning fastställer vi värdet på den beroende variabeln (andel "kvinnofrågor") för att få svar på våra frågeställningar (jmf Esaiasson, 2012, s. 103). Vi lutar oss i vår teori på flera forskare som i tidigare undersökningar observerat att både "vanliga" och politiskt aktiva kvinnor har ett större intresse än män i vissa frågor, exempelvis som barn- och omsorgsfrågor (jmf Eduards, 2002, s. 26; Towns, 2003, s. 3-4). Det är även viktigt att poängtera

att vi undersöker könsroller och inte kön. För att betona att dessa frågor är knutna till normer och kontext, dvs. att de inte är statiska, använder vi oss av citations-tecken runt ordet "kvinnofråga". Vår operationalisering i undersökningen, dvs. att vi mäter "kvinnofrågor", gör att vi inte ser hur kvinnor påverkar politiken i andra frågor. Förutsatt att vi ska kunna mäta kvinnliga förtroendevaldas reella makt i kommunfullmäktige har vi valt dessa frågor som tidigare studier kon-staterat att kvinnor prioriterar.

När vi valde två kommuner letade vi efter variation i förklaringsfaktorn (vilket i vårt fall är olika grad av kvinnorepresentation). När det gäller analys-enheterna letade vi istället efter homogenitet (jmf Esaiasson, 2012, s. 92, 102). Genom att utgå ifrån variabler som exempelvis kommunens befolkningsmängd, politiska färg och fördelningen av resurser fann vi två kommuner med så lika förutsättningar som möjligt när det gäller kommunpolitiken. Vi har kontrollerat bort konkurrerande förklaringsfaktorer genom att se till att olika behov bland invånarna och resurserna mellan kommunerna är relativt lika. Svaleryd skriver (2009, s. 191, 188) om hur det är viktigt att kontrollera den demografiska strukturen och andra socio-ekonomiska faktorer vilket vi har tagit hänsyn till i utformningen av vår undersökning. Preferenser hos kommunens invånare och därmed deras förtroendevalda styrs troligtvis av invånarnas identitet som formas av ålder, nivå av utbildning och arbete. Vi har därför valt att ta med variabler för andel högskoleutbildade, medelålder, medianinkomst samt andel öppet arbetslösa i kommunerna. Dessa variabler identifierar till viss del vilka förutsättningar invånarna har och förutsättningarna för kommunpolitiken.

Att även kontrollera för en liknande befolkningsmängd i kommunerna är viktigt då det påverkar kostnaderna för de olika tjänsterna som kommunerna erbjuder (jmf Svaleryd, 2009, s. 191, 188). Att jämföra variabler med värden för kommunernas skatteintäkter och kostnader är viktigt då kommunerna själva bestämmer sin skattesats och därför kan styra över sina inkomster samt lägga sin egen budget (Wängnerud mfl, 2012, s. 104). Att de har liknande skatteintäkter och kostnader innebär att de bedömer sig själva behöva erbjuda tjänster till liknande pris till sina kommuninvånare samt att de har ungefär lika mycket resurser att använda.

Här nedan visas de olika variabler i kommunerna:

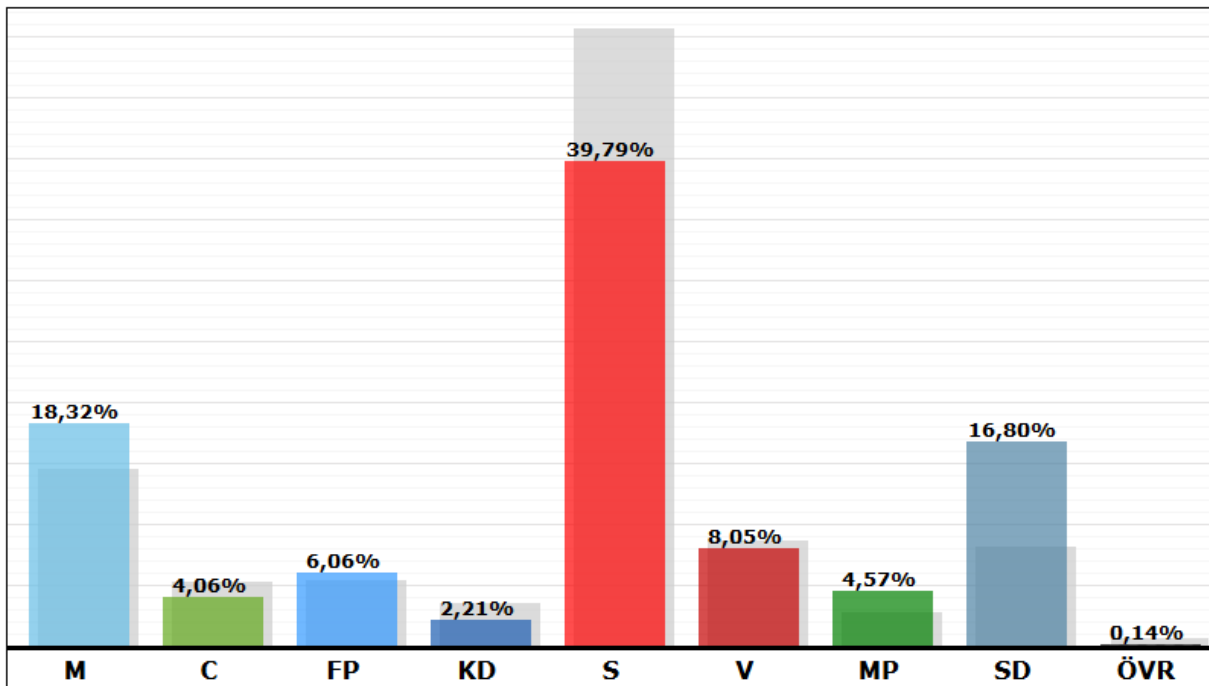
Figur 1

	Andel kvinnor i kommunfullmäktige 2013 (%)	Andel kvinnor i kommunfullmäktige 2011 (%)	Befolkningsmängd (Antal)	Medelålder (År)	Medianinkomst (Kronor)	Andel högskoleutbildade (%)	Öppen arbetslöshet (%)	Kommunens skatteintäkter (Kronor)	Kommunens kostnader (Kronor)
Bromölla	36	46	12250	43,3	226985	13,4	11,7	33117	44259
Östra Göinge	33	32	13620	43,4	220387	12,3	11,4	34514	45979

(Ekonomifakta 1 & 2, 2013; SCB 1, 2013; Bromölla 1, 2013; Östra Göinge 1, 2013)

Att kontrollera för en relativt liknande politisk färg i kommunerna är viktigt då kommunpolitikernas partitillhörighet ofta påverkar hur de förtroendevalda väljer att agera och rösta (jmf Svaleryd, 2009, s. 189). Vi menar att Bromölla och Östra Göinges kommunfullmäktige består av en relativt liknande partifördelning och att en jämförelse mellan kommunerna därför är möjlig. Här nedan visas valresultatet i Bromöllas kommunval samt hur platserna är fördelade efter parti i kommunfullmäktige:

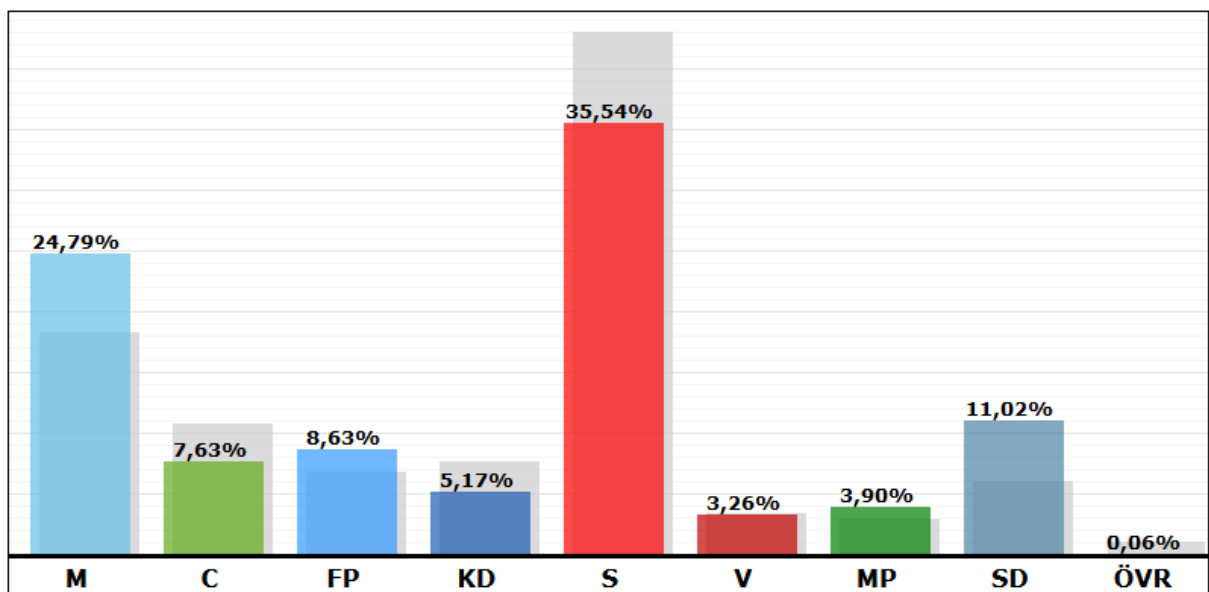
Figur 2

(Val Bromölla, 2010)

Här nedan visas samma sak i Östra Göinge:

Figur 3

(Val Östra Göinge, 2010)

Anledningen till att vi valde just två kommuner i Skåne beror främst på deras regiontillhörighet. Det kan antas att det inom olika regioner finns vissa gemensamma frågor som påverkar vilka politiska frågor som tas upp på dagordningen. Exempelvis när det gäller vilken typ av resurser som finns tillgängliga i regionen, samt andra gemensamma problem och förutsättningar. Att välja två kommuner inom samma region är därför ett sätt att delvis kontrollera andra tänkbara orsaksfaktorer som påverkar kommunfullmäktiges politik (jmf Esaisson, 2012, s. 71).

Det svåra med vår undersökning, samt andra studier med mest lika-design, är att kravet på att hitta homogena analysenheter aldrig helt kan uppfyllas. Det går inte att hitta två helt perfekt matchande par av fall att undersöka (Esaisson, 2012, s. 103). Eftersom vi inte har analysenheter som är identiska i alla avseenden förutom förklaringsfaktorn så har vi därmed inte heller perfekt kontroll över alla tänkbara faktorer som kan tänkas ha betydelse för undersökningens resultat. Vi är därför medvetna om att det alltid finns utrymme att tolka resultaten utifrån andra faktorer eller infallsvinklar.

2.1 Material

För att kunna analysera kvinnorepresentationens effekt på politiken har vi studerat fullmäktiges protokoll i Bromölla och Östra Göinge mellan åren 2011-2013. Protokollen mellan de angivna åren finns tillgängliga på respektive kommuns hemsida. Kommunfullmäktige träffas en gång i månaden förutom i juli, så varje år finns elva protokoll att undersöka i Bromölla. När det gäller Östra Göinge finns det dock under år 2011 och 2012 endast 10 protokoll tillgängliga och under 2013 endast 7 protokoll då en del möten i Östra Göinge har blivit inställda (Bromölla 2, 2013; Östra Göinge 2, 2013). Alla kommunfullmäktigemöten är en möjlighet för de kvinnliga förtroendevalda att påverka den politik som förs, vilket betyder att de kvinnliga förtroendevalda i Bromölla har haft fler möjligheter än de i Östra Göinge. Vi har ändå valt att konsekvent analysera alla protokoll från både Bromölla och Östra Göinge för att undersöka den faktiska effekten de kvinnliga förtroendevalda har haft. För att kringgå problematiken att de inte har haft lika många möten varje år har vi räknat ut hur stor procentuell andel "kvinnofrågor" tar upp av alla ärendena i kommunfullmäktiges protokoll. Utifrån teorin har vi i undersökningen av protokollen fokuserat på "kvinnofrågor", dvs. ärenden på dagordningen som rör skola, vård, miljö, barn- och äldreomsorg, kultur, abort och jämställdhet. Vi utgick ifrån dessa kategorier och under genomläsningen bedömde vi om ärendena kan räknas som "kvinnofrågor" eller inte. För att minska risken för den mänskliga faktorn läste vi båda alla protokoll för kommunerna och jämförde sedan våra resultat och diskuterade de fall där vi valt olika (se bilaga 7.1).

Vi har justerat protokollen från Bromöllas och Östra Göinges fullmäktigemöten för att möjliggöra vår jämförelse. Den första justeringen är att i Bromölla räknades avrapporteringar in som ärenden medan de var onummerade i Östra Göinge. Vi har därför i Östra Göinge räknat in dem i det antalet ärenden som har behandlats under varje år. Vilket gör att i vår undersökning är antalet ärenden som behandlats i varje mötesprotokoll högre än antalet som står i mötesprotokollen för Östra Göinge. Det andra är att i Bromöllas mötesprotokoll fanns i nästan varje protokoll cirka 3-10 ärenden som hette "meddelande till kommunfullmäktige" som inte hade någon koppling till våra identifierade "kvinnofrågor". Motsvarande poster fanns inte i Östra Göinges protokoll, därför har vi inte räknat med dessa meddelanden när vi räknade ihop de totala ärendena. Som ett exempel så hade Bromölla 35 stycken "meddelande till kommunfullmäktige" under år 2012 vilket skulle skapa en snedfördelning vid en jämförelse.

I kommunfullmäktiges protokoll har vi räknat alla ärenden som till stor del varit avrapporteringar om beredningar, motioner samt svar som rör dessa frågor. Vi har även valt att räkna med medborgarförslag, vilket innebär att kommunens invånare kan lämna förslag till kommunfullmäktige, vilket var ett återkommande inslag i Östra Göinges protokoll. Det motiverar vi med Eduards undersökningar där hon har kommit fram till att kvinnor i politiken ofta anser att deras närvaro ändrar inriktningen på den förda politiken. Vi har därför räknat med medborgarförslag då de kvinnliga förtroendevalda påverkat om förslaget ska tas upp i kommunfullmäktige eller inte (jmf Eduards, 2002, s. 33-34). Vi har även räknat samma ärende flera gånger om det tagits upp i flera protokoll eftersom det tar upp en plats på dagordningen. Vi har dock exkluderat de poster där man exempelvis väljer en ledamot eller ny ordförande i en nämnd som är relaterad till dessa områden. Detta för att dessa ärenden inte tagits upp på dagordningen av en politiker utan är något som av nödvändighet och formalitet måste tas beslut om.

En svaghet med protokollen är att det inte står exakt hur lång tid ärendena diskuterats eller hur kommunpolitikerna har röstat. Vi kan därmed endast se hur många gånger ett ärende diskuteras, men inte hur länge. Vi begränsas därmed till att undersöka om och hur ofta "kvinnofrågor" tar plats på dagordningen. Dock inte hur de tar plats, hur de diskuteras närmare och exakt vem som röstar för eller emot dem (jmf Bromölla 2, 2013; Östra Göinge 2, 2013).

Enkäten vi skickade till de kvinnliga förtroendevalda skickade vi även till de kvinnliga ersättarna i kommunfullmäktige, eftersom även de är representanter som har erfarenhet av hur det är av att vara en kvinnlig politiker. Då enkäten syftade till att lyfta fram aspekter av institutionell makt utformade vi frågor som fokuserade på vilka frågor de kvinnliga kommunpolitikerna främst arbetar med och varför. Vi ville att de själva skulle göra mening av varför de har ägnat sig åt vissa frågor och om de känner att det finns vissa förväntningar på deras beteende (se bilaga 7.2 och 7.3).

Som Esaiasson (2012, s. 241-249) nämner finns det vissa risker med enkäter eftersom formuleringar kan tolkas olika och därmed bidra till olika svar. Vi utformade därför frågorna med detta i åtanke genom att försöka formulera oss så

rakt och tydligt som möjligt. Det finns även en risk att man genom enkäter eller intervjuer lyfter fram just enskilda individers erfarenheter (jmf Esaiasson, 2012, s. 258-262) och vi valde därför att skicka till alla de kvinnliga representanterna i båda kommunerna. Av 25 kvinnliga förtroendevalda var det 5 stycken (3 från Östra Göinge och 2 från Bromölla) som svarade. Som Oskarsson m.fl. skriver (1995, s. 140) kan kvinnor i dagens samhälle ha vissa gemensamma politiska intressen. Eftersom vi endast fick 5 svar valde vi därför att inte göra någon jämförelse mellan kommunerna, utan utgår ifrån att representanterna i egenskap av kvinnor har vissa gemensamma erfarenheter. Deras svar är på så sätt inte heller helt representativa för alla kvinnliga förtroendevalda, men bidrar ändå till att ge en bättre inblick i de kvinnliga representanternas förutsättningar i de två kommunerna.

3 Teori

Teorier och modeller är verktyg med syfte att förenkla verkligheten och underlätta vår förståelse av olika företeelser (Badersten mfl., 2010, s. 92-95). De är därför ett nödvändigt redskap för alla former av studier och här nedan presenterar vi de teorier som har legat till grund för vår uppsats.

3.1 Genus och kvinnliga intressen

Den moderna feministiska forskningen handlar mycket om att beskriva, förklara och förstå uppkomsten och reproduktionen av våra sociala konstruktioner av kön. För att framhäva betydelsen av kön har feministiska forskare lanserat olika begrepp och teorier. Begrepp som socialt kön och genus har utvecklats för att referera till kön som en social grupp (Bergqvist, 1994, s. 15). Genusbegreppet används för att upptäcka och illustrera de könsmönster som män och kvinnor ska passa in i. Dessa könsskillnader är inte grundade i biologiska skillnader utan skapas i en komplicerad process med kulturella och sociala strukturer som tillsammans genererar varje samhälles speciella syn på vad som anses vara maskulint och feminint. Utgångspunkten i diskussionen om genus och genus-system är att kvinnor som grupp har lägre status än män som grupp och att kategorierna kvinnligt och manligt fungerar som lösa inhägnader som sätter gränser och ramar för vad det innebär att vara kvinna eller man (Oskarsson m.fl., 1995, s. 18-19).

Christina Bergqvist skriver att man rimligtvis kan tala om kvinnors subjektiva intressen utifrån olika historiska situationer. Grupper av kvinnor har både historiskt och idag organiserat sig kollektivt utifrån vissa gemensamma intressen eller p.g.a. att de blir utestängda från manligt dominerade organisationer. Kvinnor har som grupp ett gemensamt intresse av att delta och av att vara representerade i olika institutioner samtidigt som de har andra intressen gemensamt med män inom sina könsblandade partier och organisationer (Bergqvist, 1994, s. 17-19). Maud Eduards skriver (2002, s. 26) att det existerar en skiljelinje mellan kvinnor och mäns politiska intressen då de prioriterar olika politikområden. Både kvinnliga väljare och kvinnliga riksdagsledamöter prioriterar skola, vård, miljö, barn- och äldreomsorg och kultur. Andra studier lägger även till frågan om jämlikhet och abort (Towns, 2003, s. 2-4). Män anses i högre grad vara intresserade av utrikespolitik, ekonomiska frågor samt skatter och produktion av varor och tjänster

(Eduards, (2002, s. 26). Orsaken till att dessa åsiktsskillnader existerar mellan kvinnor och män förklarar Maria Oskarsson och Lena Wängnerud såhär:

”Med tanke på att kvinnor och män i hög utsträckning har olika utbildning (lika lång men olika inriktning), och är verksamma inom olika branscher med olika förutsättningar och grundvärderingar (omsorg kontra vinstintressen), vore det konstigt om detta inte återspeglades i politiska intresseområden och åsikter. Om vi till detta lägger till att det fortfarande är kvinnorna som har huvudansvaret för barn och familj tycks det könsmonster vi funnit än mer logiskt” (Oskarsson mfl , 1995, s 141).

Om det, som dessa forskare skriver, finns betydande åsiktskillnader mellan könen behöver kvinnliga väljare följaktligen kvinnliga valda representanter om deras åsikter och värderingar ska företrädas (Eduards, 2002, s. 26). Om politikern i någon mån kan följa sina egna intressen i den politik som förs borde kvinnliga politikernas intressen avspeglade sig i kommunens utgifter och budget. En viktig faktor som spelar in om detta är möjligt är om den aktuella politiska församlingen tagit sig över den kritiska gränsen, vilket innebär 30 procent kvinnor. Eduards (1980, s. 88) har hittat punkten där situationen för kvinnor i svenska politiska församlingar ”tippar över”, när de får verkligt inflytande. Vid denna punkt har hon observerat att kommittéer och nämnder för jämställdhet har etablerats. Towns poängterar dock att 30 procent inte är någon magisk gräns som fungerar överallt. Eftersom varje politisk institution sannolikt har sin egen organisationskultur kan olika lokala organisationskulturer göra att denna kritiska gräns kan variera (Towns, 2003, s. 23). Svaleryd skriver också om denna kritiska gräns Hon prövar i sin studie tre kommunmodeller där kvinnliga förtroendevalda varierar och kommer fram till att om kvinnorna utgör 29 procent eller mindre har de ingen effekt på hur kommunens utgifter för “kvinnofrågor” ser ut. Andelen kvinnor måste nå minst 30 procent innan de har någon effekt på vad kommunen prioriterar i sin budget (Svaleryd, 2009, s. 194-196). Towns skriver även om att kvinnor måste vara närvarande en längre tid på den politiska arenan för att kunna förändra det politiska utfallet (Towns, 2003, s. 9). Andelen kvinnor i kommunfullmäktige i Sverige har gått från 11 procent år 1963, till 29,8 procent år 1980 (Eduards, 1980, s. 34) till att kvinnor år 2012 utgjorde 43 procent av de förtroendevalda i kommunfullmäktige (SCB 3, 2012, s. 99).

Vidare har Eduards sett i sina egna och andras undersökningar att många kvinnliga politiker i Sverige är övertygade om att med färre kvinnor i politiken skulle dagordningen se annorlunda ut. Hälften av de intervjuade kvinnorna och åtta procent av männen angav att ”inriktningen på politiken skulle bli annorlunda” som ett viktigt argument för en jämn könsrepresentation. Eduards slutsats av detta blir att kvinnor har en större tilltro till att kvinnors närvaro i politiken (här i parlamentet men som möjligtvis även skulle kunna passa in på ledamöterna i kommunfullmäktige) kan eller bör innebära förändringar som är till fördel för kvinnor. Om kvinnor tror att fler kvinnor innebär förbättringar för kvinnor innebär

det att fler män inte nödvändigtvis innebär försämring men i alla fall ett oförändrat läge för kvinnor (Eduards, 2002, s. 33-34).

Att diskutera kvinnorepresentation och kvinnofrågor kan vara problematiskt men det är viktigt att understryka att man härleder de åsiktskillnader som kan finnas ur det socialt konstruerade kvinnliga och manliga och inte det biologiska könet. Det är essentiellt att framhålla hur genus och könsskillnader ofta är flytande, instabila och kontextuella. En kvinnas identitet kan alltså till viss del exempelvis produceras i den politiska institutionens kontext, detsamma gäller för manliga ledamöter (Towns, 2003, s. 4-6). Ideal fungerar som regleringsmekanismer som framkallar känslor av villrådighet och misslyckande om man känner att man inte lever upp till dem, vilket kan appliceras på en kvinnlig politiker som inte tar upp "rätt" sorts frågor, dvs. "kvinnofrågor". Hon skulle på så sätt genom sina egna känslor av misslyckande tänkas intressera sig för "kvinnofrågor" (Alvesson mfl., 2011, s. 48). Ett exempel taget från den svenska riksdagen om hur ledamöternas intressen påverkas av vilka förväntningar som finns på dem är vad socialdemokraten Karin Andersson sa i en intervju 1984:

"when I came [to the Riksdag], I asked for the Committee of health and Social affairs. It is interesting, but I have always been interested in foreign policy questions and international issues, So I would have liked to get on the Committee on Foreign Affairs, But I felt that it would be presumptuous of me to ask to get there, so I didn't even ask" (Dahlerup, 1985 i Towns, 2003, s. 18) (Towns översättning).

En analys av kvinnliga politikers val och intressen behöver därför undersökas utifrån normer, förväntningar samt strukturer i samhället och i politiska institutioner (Towns, 2003, s. 18). Dessa normer betyder i verkligheten att kvinnors rörelsefrihet på olika politiska arbetsområden är begränsad vilket speglar män och kvinnors traditionella villkor. Män har offentliga erfarenheter och kvinnor privata, de sysslar därför i större utsträckning med sådana politiska frågor (Eduards, 1980, s. 93).

Det är även problematiskt att tala om män och kvinnor som två separata sociala grupper. Vad det innebär att vara kvinna kan variera med etnicitet, klass och sexualitet men även mellan olika platser såsom hemmet och jobbet (Towns, 2003, s. 4-6). Trots att innebörden av att vara kvinna betyder olika inom gruppen kvinnor menar ändå de flesta forskare inom ämnet att det finns något grundläggande i kvinnors sociala position som skär genom alla sociala skiktningar i samhället vilket gör det relevant att i vissa sammanhang se kvinnor som en grupp (Oskarsson, 1995, s. 19). Janice D. Yoder skriver om sociologen Kanter som utvecklade teorin om tokenism och den här teorin identifierade tre erfarenheter kvinnor i minoritet ofta delar. Det första är att kvinnorna blir oerhört synliga och det skapas höga krav på deras prestationer. Skillnader mellan dem och den dominerande gruppen överdrivs och de blir socialt utestängda från informella och professionella nätverk. De upplever ofta även att de betraktas med stereotypa förväntningar vilket också leder till ett beteende som överensstämmer med vad som är "typiskt kvinnligt". Yoder utvecklar även teorin i meningen om hur den

dominerande gruppen reagerar när minoriteten ägnar sig åt aktiviteter som utmanar normerna. När kvinnor avviker från de förväntningar som finns så finner sig ett ökat motstånd. Kanters teori innebär ju fler kvinnor, desto mindre faktiska och upplevda skillnader mellan könen. Yoder menar istället att när en grupp som har lägre status än den dominerande gruppen snabbt ökar på exempelvis en arbetsplats, så ökar först också diskrimineringen mot gruppen för att sedan avta (Yoder, 1991, s. 179-181, 188).

3.2 Teorin om närvaro

Ann Phillips belyser med sin teori flera viktiga frågor om politisk representation av olika grupper i samhället utifrån exempelvis kön, klass och etnicitet. Hon argumenterar för att det inte räcker med en politik som endast fokuserar på idéer utan att även en ”närvarons politik” är viktig för demokratin och diskuterar därefter hur underrepresenterade grupper ska få större möjlighet att uttrycka sig på den politiska arenan. Phillips genomför detta främst genom att diskutera de fördelar och nackdelar som finns med den representativa demokratin (Phillips, 2000, s. 8-39). Den representativa liberala demokratin har nämligen främst fokuserat på idéer, det som Phillips kallar ”idéernas politik”, med ambitionen att väljarna ska identifiera sig med vad politikerna representerar istället för vem politikerna faktiskt är. Huruvida representationen i den liberala demokratin då ses som antingen bra eller dålig beror på hur väl valsystemet fungerar och hur väl den överensstämmer med väljarnas olika åsikter samt vilken möjlighet människor har till politiskt deltagande (Phillips, 2000, s. 11-15).

Den här ”idéernas politik” har skapat en stark partipolitik och det förutsätter att det finns en politisk lojalitet kring åsikterna istället för politikernas identitet. Att politikerna lyssnar på människorna i samhället och tar hänsyn till deras åsikter är utifrån det här perspektivet viktigare än representationen (Phillips, 2000, s. 11-12). Phillips (2000, s. 14-15) tar t.ex. upp Pitkins tankar om att fokus bör ligga på politikernas handling och att ett alltför stort fokus på olika gruppers skillnader kan försvaga den sociala gemenskapen i samhället. Att överpolitiserat skillnader mellan grupper kan därmed bidra till negativa konsekvenser för den politiska stabiliteten (Phillips, 2000, s. 193-196). Det finns även en rädsla för att det ska leda till minskat politiskt ansvarstagande samt minska möjligheten för att driva en generösare politik med inriktning på frågor som rör ett mer ”allmänt” intresse.

Trots dessa farhågor finns det ändå en del problem med detta fokus på idéer i den representativa demokratin. Phillips (2000, s. 43-44) diskuterar t.ex. hur demokrati vanligtvis definieras som att “alla borde räknas som en och ingen som mer än en”, vilket kan ses som självklart men det är samtidigt problematiskt. Idéernas politik tar t.ex. inte hänsyn till den känsla av politisk uteslutning som

vissa underrepresenterade grupper känner. Att dessa perspektiv inte tas hänsyn till väcker en del frågor, för vad är egentligen bra representation? Kan t.ex. en politisk församling verkligen sägas vara representativ då samhället som ska representeras utmärks av etnisk mångfald men samtliga politiker är vita? Frågan är i grunden vem som bäst kan tala för missgynnade grupper och som Phillips diskuterar är kanske inte det viktigaste vem som får tala för vem, utan snarare att man ser till att alla grupper får möjlighet att uttrycka sig, dvs. en jämställdhet i närvaro (Phillips, 2000, s. 14-21).

Politisk jämställdhet i sig är ett begrepp som är väldigt svårt att definiera (Phillips, 2000, s. 51). En del av problematiken är att fokus ofta ligger på politiskt deltagande (t.ex. att rösta, gå på möten, gå med i politiska partier osv.) men eftersom vi i den representativa demokratin väljer representanter som ska föra fram befolkningens åsikter blir det även viktigt att undersöka den politiska representationen. Man kan t.ex. observera en skillnad mellan politiskt deltagande och politisk representation, jämställdhet i det politiska deltagandet finns nästan perfekt. När det gäller jämställdhet i den politiska representationen är det dock inte lika tydligt. Om vi då antar att politisk jämställdhet kräver en viss jämställdhet i deltagande och representation blir det därmed väldigt problematiskt ifall vissa sociala grupper är frånvarande på den politiska arenan vilket då kan indikera en brist i demokratin (Phillips, 2000, s. 45).

Det som Phillips vill belysa med sin teori om närvaro är inte att det finns ett helt homogent eller statistiskt gruppintresse och inte heller att vi helt kan byta en idéernas politik till en närvarans politik. Istället argumenterar hon för att man måste ta hänsyn till både idéer och närvaro för att skapa en mer rättvis representation och hennes syn på närvarans politik handlar i grunden om att faktiskt göra det möjligt för de som tidigare har varit uteslutna att direkt kunna engagera sig i politiken. Samt att fler representanter från de underrepresenterade i politiken kan förändra politiken och samhället positivt. Representation kan på så sätt även ha ett syfte i sig själv, genom att t.ex. minska känslan av politisk uteslutning för grupper (Phillips, 2000, s. 55).

3.3 Makt

Makt anser vi är ett centralt begrepp för att förstå vad som sker i politiken på kommunnivå. Dels för att makt kan illustrera vem som reellt fattar besluten och hur det sker, men även vilka konsekvenser det får (Christensen m.fl., 2011, s. 13). Makt tar sig uttryck i fenomen som binder eller förändrar mänskliga relationer, beteenden och strukturer. Maktanvändning är därför oundvikligt i alla sociala samspel då man hela tiden ömsesidigt påverkar varandra, men är även nödvändigt då samhällen bara kan utvecklas om det finns aktörer som tar initiativ och tillvaratar vissa intressen (Christensen, 2011, s. 12-13). Utmaningen ligger i att

säkra maktbalansen mellan olika intressenter och minimera risken för att makten missbrukas eller fördelas på alltför få händer (Christensen m.fl., 2011, s. 15).

I studiet av makt har forskare delat upp makten i olika dimensioner, där man studerar hur olika sorters makt utövas och påverkar olika aktörer (Christensen m.fl., 2011, s. 10). I vår studie använder vi oss av direkt och indirekt makt samt institutionell makt.

3.3.1 Direkt och indirekt makt

Med direkt makt menas den makt som utövas på en teoretisk beslutsarena där man antar att några aktörer använder makt över andra aktörer i olika beslutsprocesser. Beslutsarenan kan vara av formell eller informell karaktär och på arenan finns beslutsfattare. Aktörskretsen är avgränsad och ofta given på förhand (Christensen m.fl., 2011, s. 23-24) såsom i vår undersökning av kommunfullmäktige. Den direkta makten förutsätter att beslutsprocessen har sin utgångspunkt i olika intressen som resulterar i ett beslut, direkt maktutövning ses därmed som en relation mellan två aktörer där någons intresse tas tillvara på bekostnad av någon annans (Christensen m.fl., 2011, s. 27-30).

För att blottlägga den direkta makten behöver man studera beslutens innehåll för att se vilka intressen som tillvaratagits i de fattade besluten (Christensen m.fl., 2011, s. 26). Direkt makt kan även användas genom tid och resurser, eftersom de utgör en begränsning för hur många alternativ som tas fram och beaktas i beslutsprocessen (Christensen, 1971 i Christensen m.fl., 2011, s. 27). Det är dock viktigt att vara medveten om att den direkta makten har brister då maktutövning inte alltid är synlig och konkret. Teorin om indirekt makt har vuxit fram som en kritik som poängterar att direkt makt endast behandlar beslutsprocessen i sig. Med indirekt makt belyser man det faktum att makt kan vara att frågor undanhålls från dagordningen, ett slags icke-beslutsfattande (Christensen m.fl., 2011, s. 24-25, 37-39). En annan brist med direkt makt är att det bara kan ses genom att undersöka konkreta och viktiga beslut. Vilket är problematiskt eftersom vad som anses vara ett viktigt beslut är en subjektiv fråga och alla aktörer deltar kanske inte med alla sina resurser. Ytterligare kan de med ekonomisk styrande makt utöva betydlig indirekt makt genom att delta i ekonomiska beslut om budget och skatteprocent (Christensen m.fl., 2011, s. 37-38).

För att kartlägga detta icke-beslutsfattande bör man, i likhet med studiet av direkt makt, undersöka hur beslutsprocessen har sett ut för olika viktiga beslut som fattats. För att på detta vis undersöka vilka intressen och grupper som har deltagit men inte fått ett till synes rimligt utbyte. Därefter bör man undersöka om dessa enskilda intressen ofta är inblandade i konflikt med de dominerande intressena, då det i så fall kan vara ett fall av icke-beslutsfattande (Christensen m.fl., 2011, s. 39).

Med indirekt makt talar man även om filter som bör användas för att identifiera dessa icke-beslut. Christensens m.fl. (2011) sammanfattar dessa filter som val av beslutsarena samt vilka problem och frågor som får tillgång till arenan. Att kunna bestämma vilka beslutsärenden som ska behandlas på vilken arena ger en rad möjligheter att påverka. Dock när det gäller organisationer formade av regler och rutiner, så som exempelvis kommunfullmäktige, kommer beslutsarenan att vara mer eller mindre given på förhand och det finns även en relativ förutsägbarhet i vilka problem som ska behandlas på dagordningen (Christensen m.fl., 2011, s. 42-44). Filtret bör även användas för att identifiera maktutövning när beslut fattas men sedan inte genomförs. Beslutet kan ges i en form där möjlighet ges för tolkningsutrymme till de aktörer som ska genomföra beslutet. Det kan för vissa aktörer vara positivt att ha större möjligheter att utöva makt i genomförandefasen. Den direkta och indirekta maktmodellen fokuserar därmed på olika delar av beslutsprocessen och kan användas för att komplettera varandra (Christensen m.fl., 2011, s. 45).

3.3.2 Institutionell makt

Den tredje maktanalysen som vi använder oss av är institutionell makt och detta perspektiv används för att analysera inom vilka institutionella ramar aktörerna agerar. Vi lever alla inom samhällets ramar som påverkats av olika normer av vad som anses vara ett normalt och acceptabelt beteende. När vissa föreställningar om verkligheten accepteras som självklarheter talar man om institutionell makt. Dessa normer har etablerats över tid genom olika aktörers beteende och en del av dem är väl inarbetade i form av lagar och föreskrifter. De har med andra ord blivit institutionaliserade, vilket gör att vi blir desto mer benägna att okritiskt acceptera den verklighet som skapas inom ramarna (Christensen m.fl., 2011, s. 93-94).

Resultatet av dessa institutionaliserade ramar är att det bara är en del intressen som kan formuleras och åtföljas. Institutioner kan på så sätt utgöra en spärr för utveckling och förändring, speciellt om de reglerar aktörers beteende utan att man lyckas identifiera dem. Ramarna kan innebära skillnader för olika aktörer att kunna se till sina egna intressen, då tillvaratagandet av det egna intresset sker med dagliga rutiner, normer och värderingar istället för målinriktade handlingar. Det ”normala” måste därför utmanas, dock är institutionaliserade normer överlag seglivade (Christensen m.fl., 2011, s. 97).

Normerna fungerar som en mekanism som reglerar beteendet och dessa regleringar betyder att vissa intressen främjas mer än andra vilket är en form av maktutövning (Christensen m.fl., 2011, s. 95-96). Den institutionella makten förnekar inte de aktörsorienterade maktanalyserna utan fungerar snarare som ett komplement och de aktörsorienterade maktdimensionerna är inneslutna i den institutionella makten (Christensen m.fl., 2011, s. 100).

4 Kommunfullmäktige i Bromölla och Östra Göinge

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och även det enda kommunala organ som väljs direkt av medborgarna. Alla kommuner arbetar inom ramen för svensk lag och de svenska institutionerna vilket förenklar en jämförelse av kommunerna. Kommunerna har en betydande möjlighet till autonomi, vilket innebär att de sittande i kommunfullmäktige har makt att till viss del själva styra sin kommun utifrån den politik de för (Svaleryd, 2009, s. 187). Eftersom kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ (NE, 2013) med betydande möjligheter för självstyre är det relevant att undersöka kommunfullmäktige som en beslutsarena för att analysera de kvinnliga förtroendevaldas effekt på den politik som förs.

Det arbete och den vision kommunfullmäktige arbetar för påverkar följaktligen kommunen i hög grad. Kommunpolitikerna arbetar till stor del med frågor som berör den vardagsservice de boende i kommunen nyttjar, såsom exempelvis budget för skola, vård och omsorg (NE, 2013; SKL, 2013). De fattar även beslut om kommunens mål och riktlinjer, budget samt andra viktiga ekonomiska frågor. I vissa fall kan även kommunfullmäktige delegera ärenden till andra organ inom kommunen, exempelvis kommunstyrelsen. Möten i kommunfullmäktige hålls vanligtvis en gång i månaden där kommunpolitikerna har möjlighet att bl.a. lägga fram motioner. Alla protokoll från kommunfullmäktiges sammanträden vi använt i vår undersökning är offentliga för allmänheten (NE, 2013; Kommunallagen, 1991:900).

I en jämförelse mellan kvinnliga och manliga förtroendevalda visar det sig att det är vanligare att de folkvalda kvinnorna väljer att lämna sina uppdrag. Den andel kommunpolitiker som hoppar av sina uppdrag är allra högst i gruppen kvinnor mellan 18 till 29 år och kvinnor med barn hoppar av i högre grad än män med barn (SCB, 4, 2013, s. 53-54). Om man ser till köns- och åldersrepresentationen vid slutet av mandatperioden och jämför med hur den såg ut direkt efter valet märker man att den sociala representationen förändrats. Grupper som konstaterats vara underrepresenterade bland folkvalda, exempelvis kvinnor och utrikesfödda, tenderar att hoppa av sina uppdrag i högre utsträckning än andra. De som väljs in som ersättare liknar i högre utsträckning de som initialt valdes in, dvs. representanter från den grupp som är dominerande, än de som hoppat av. Detta leder till att fullmäktigeförsamlingar ofta vid slutet av mandatperioden får en sämre social representation av samhället jämfört med vid mandatperiodens början (SCB 4, 2013, s. 55).

4.1 Resultat från beslutsprotokollen

De två kommuner vi har valt har haft en föränderlig andel kvinnliga förtroendevalda under den undersökta tiden. I Bromölla var 46 procent av de förtroendevalda i kommunfullmäktige kvinnor år 2011. Östra Göinge hade 32 procent kvinnliga förtroendevalda i kommunfullmäktige samma år. I december 2013 fanns det i Bromöllas kommunfullmäktige 36 procent kvinnor medan andelen förtroendevalda kvinnor i Östra Göinge har ökat till 33 procent. Att den här förändringen uppstått beror sannolikt främst på att ledamöter i kommunfullmäktige väljer att avsäga sig sina uppdrag.

För att räkna ut vilken procentandel ”kvinnofrågor” tog upp på dagordningen under varje år räknade vi ut (efter våra justeringar som finns beskrivna i vår metoddel) hur många ärenden som avhandlades varje år i respektive kommunfullmäktige. Sedan tog vi de ärenden som vi bedömt som ”kvinnofrågor” och dividerade dem med det hela antalet ärenden. Detta för att undersöka om vi kunde hitta ett generellt mönster som visade på att en högre andel kvinnliga förtroendevalda skulle leda till en högre andel ”kvinnofrågor” på kommunfullmäktiges protokoll. (Bromölla 2, 2013; Östra Göinge 2, 2013). Det vi såg var att under 2011 och 2012 var kommunerna relativt lika i hur stor procentandel ”kvinnofrågor” som togs upp. År 2013 ser vi en stor skillnad i andel ”kvinnofrågor” i Bromölla gentemot Östra Göinge men samtidigt har Bromölla då kommit väldigt nära Östra Göinge i kvinnorepresentation. Vi ser också att i Östra Göinge, som år 2011 hade ungefär 14 procentandelar mindre kvinnliga förtroendevalda, hade fler kvinnofrågor än Bromölla samma år. Det vi kan se är att Bromölla har haft en ökning i antalet ”kvinnofrågor” i kommunfullmäktige med några procentandelar samtidigt som andelen kvinnliga förtroendevalda sjunkit. I Östra Göinge har andelen ”kvinnofrågor” på kommunfullmäktiges protokoll sjunkit kraftigt från år 2011 till 2013 samtidigt som andel kvinnliga förtroendevalda ökat med 1 procentandel.

Nedan har vi illustrerat resultaten i två tabeller:

Figur 4

Bromölla	2013	2012	2011
Andel kvinnor i kommunfullmäktige	36 %	-	46 %
Andel ”kvinnofrågor” på kommunfullmäktiges mötesprotokoll	$29/173=0,1676$ $\approx 16,8 \%$	$26/186=$ $0,1397 \approx$ 14 %	$21/153=0,1372 \approx$ 13.7%

(Bromölla 2, 2013; bilaga 7.1)

Figur 5

Östra Göinge	2013	2012	2011
Andel kvinnor i kommunfullmäktige	33 %	-	32 %
Andel ”kvinnofrågor” på kommunfullmäktiges mötesprotokoll	$4/81=0,0493 \approx$ 4,9 %	$17/130=0,1307 \approx$ 13,1 %	$22/130=0,1692 \approx$ 16,9%

(Östra Göinge 2, 2013; bilaga 7.1)

4.2 Resultat från enkäterna

4.2.1 Kvinnliga representanters intressefrågor

Även om ”kvinnofrågor” inte var de enda frågorna som kvinnorna i Bromölla och Östra Göinge sade sig vara intresserade av hade de ändå alla gemensamt ett fokus eller åtminstone mest kunskap om frågor som berör kvinnor, äldres och barns vardag. Exempelvis miljö, skola och utbildning, äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Så här svarade exempelvis en politiker i enkäten på frågan vilka hennes intressefrågor var ”*Främst är det äldreomsorg och hälso- sjukvård, sen skola och utbildning*” (Person 2).

I vår enkät frågade vi inte uttryckligen varför de kvinnliga representanterna var intresserade och hade kunskap om dessa frågor. Men i ett svar berättade dock en kvinna själv att hon jobbade inom vården och skrev:

”Vidare är jag intresserad av vård, skola och omsorgsfrågorna. Vården har så många brister att jag avböjer mig att rada upp dem alla. Har arbetat som sköterska i många år så jag har en verklig erfarenhet hur läget är inom vården. Lösningen på problemet är bla. pengar, slopa delade turer, heltidstjänster och fler i arbete” (Person 1).

En annan kvinnlig politiker skrev så här om mäns och kvinnors kunskap som kommer från arbetlivserfarenhet:

”Det behövs fler kvinnliga politiker med verklighetsanknytning, kommunen har mycket av de sk mjuka frågorna som omsorg och skola. Av tradition i vår kommun kommer män från industrin med de värderingar som råder där. Värderingar som påverkar inställning och vanföreställningar[...]” (Person 2)

4.2.2 Kvinnliga representanters förutsättningar

”Styrs” de kvinnliga representanterna till att prioritera vissa frågor eller känner dem att det är svårare att ta upp vissa frågor? Känner de några krav på sitt beteende? Angående frågan huruvida de kvinnliga representanterna kände att det fanns vissa frågor som de inte kunde ta upp eller några krav på deras beteende fick vi väldigt olika svar. Några svarade helt enkelt nej medan andra var av motsatt åsikt. När det gällde huruvida de upplever några krav på sitt beteende skrev en kvinnlig förtroendevald i sitt svar att en kvinnlig politiker förväntas vara på ett visst sätt och att en manlig attityd skulle kunna göra att man klarar sig bättre:

”Förväntas nog att man ska vara på ett visst sätt som kvinnlig politiker, jag lever inte riktigt upp till dem kan jag nämna. Har en liten manligare attityd och detta gör väl då att jag klarar mig bättre än många andra kvinnor i denna fortfarande mansdominerade värld” (Person 1).

En annan kvinna svarade så här på frågan om det fanns vissa förväntningar på henne:

“När man träffar nya människor: det finns en förväntning på att man som kvinna ska finnas lite i bakgrunden, lite som en sekreterare. När man väl säger något måste man vara väldigt påläst för att man ska höras och lyssnas på. Vissa blir väldigt förvånade när man berättar att man är politiker och ordförande i en beredning. Själva ordförandeskapet ger en viss tyngd och då bortser de lite från vem man är och förväntar sig helt plötsligt att man ska kunna allt inom det område som man är ordförande inom när man är bland folk man känner så betyder könet inget, då är det kunskap och argument som är betydelsefulla” (Person 3).

4.2.3 Kvinnors närvaro i politiken

Hur ser de kvinnliga förtroendevalda på sin och andra kvinnors närvaro i kommunpolitiken? Majoriteten ansåg att politiken i kommunfullmäktige hade varit annorlunda med fler eller färre kvinnor och betonade ofta att kvinnor lyfter fram mer “mjuka” värden (Person 1; Person 2). Vi såg också att vissa beskrev att själva sättet den politiska diskussionen fördes i kommunfullmäktige skulle förändras med större andel kvinnliga politiker. Person 1 skrev att det skulle bli mindre pajkastning, person 5 skrev att det skulle bli mindre käbbel och bättre samverkan och person 3 skrev att debatten skulle bli bredare. Person 2 skrev även om hur kvinnors erfarenheter bidrar i kommunpolitiken att föra fram ytterligare aspekter i vanliga ”tekniska frågor”:

”Genusfråga kommer knappt fram i den manliga dominansen. Men även tekniska frågor blir genus- och omsorgsfrågor. När gatan inte plogas eller sandas har kvinnor och äldre personer svårt att ta sig fram. När det sandas för att bilarna ska ha nytta av det så är det halt för gångtrafikanter i alla åldrar (mest kvinnor, pensionärer som riskerar att ramla och skada sig) Så med färre kvinnor blir risken större att den samhällsnytta medborgarna har av kommunen skulle bli mindre genusinriktad, mindre avsedd för äldres tillgång till service och frihet” (Person 2).

5 Avslutande diskussion

5.1 Jämförelse mellan kommunerna

I vårt resultat fann vi inte det mönster mellan Bromölla och Östra Göinge vi trodde vi skulle finna. Resultatet betyder naturligtvis inte att kvinnor inte har någon effekt på den politik som förs i kommunfullmäktige men det betyder att vi inte kan se något klart mönster i hur de påverkar de ”kvinnofrågor” vi identifierat. Men ifall kvinnor till större del intresserar sig för vissa ”kvinnofrågor” och tidigare forskning visar att kvinnorepresentation spelar roll för politiken, hur ska vi då tolka våra resultat? För att se till Phillips teori om närvaro kan vi observera att kvinnors förväntade intressen representeras till liknande grad i dessa kommuner även om de har olika nivå av närvarande kvinnliga förtroendevalda. Vi kan dock inte pröva Phillips teori fullt ut, då båda kommunfullmäktige har kvinnor närvarande i politiken. Vi kan inte se något samband som talar för att fler kvinnor skulle göra att fler kvinnofrågor kommer upp på dagordningen.

Varför resultatet ser ut så här kan tolkas och förstås utifrån olika synvinklar och teorier som presenterats i vår teoridel. En anledning kan vara att både Bromölla och Östra Göinge har kommit över den i Sverige kritiska gränsen, dvs. 30 procent. Kvinnor har även varit närvarande i den svenska politiken relativt länge, i svensk politik i över 20 år, vilket möjligtvis kan ha påverkat vilka frågor som överlag anses viktiga i den svenska politiken. Som Eduards kommer fram till i sin undersökning upplevs kvinnorepresentationen förändra riktningen i politiken. Närvaron av kvinnor och deras intressefrågor har accepterats och det kan därför tänkas att män i högre grad adresserar dessa ”kvinnofrågor”. Deras relativt långvariga närvaro kan därmed ha bidragit till att ”kvinnofrågor” är mer närvarande i kommunpolitiken även när kvinnor representerar i en lägre grad. Vad kvinnorepresentation minst måste vara för att frågorna ska adresseras kan vi dock inte se i vår undersökning.

Båda kommunerna ligger som sagt över den kritiska gränsen, vi kan dock inte heller med vår studie säga något precist om hur stor påverkan denna gräns har i respektive kommun. Dels för att vi inte jämför med någon kommun som ligger under 30 procent och dels för att det kan finnas skillnader i organisationskulturen som Towns nämner. Organisationskulturen kan påverka hur de kvinnliga förtroendevaldas inflytande kan variera mellan kommunfullmäktige och vart den kritiska gränsen går. Att vi inte heller hade möjlighet att se hur lång tid kommunfullmäktige i Bromölla och Östra Göinge avsatte åt att diskutera varje

ärende kan även ha givit en vilseledande bild över hur stor plats på kommunfullmäktiges möten "kvinnofrågorna" faktiskt har.

Om resultatet tolkas utifrån teorin om tokenism som hävdar att desto fler kvinnor, desto mindre diskriminering kan man se andra förklaringar till resultatet. Som Yoder beskriver kan diskriminering inledningsvis öka för en minoritet som växer i antal, för att sedan avta och således ge ökad handlingsfrihet. Andelen kvinnor måste nå ett visst antal för att de inte ska "stängas in" i sin könsroll och på så sätt begränsas i vad de kan ägna sig åt. När kvinnor då inte längre är en liten minoritet i politiken förändras synsättet på dem och de påtvingas inte längre ett stereotyp beteende. Vårt resultat skulle därför kunna tolkas som att det är möjligt för de kvinnliga förtroendevalda, p.g.a. sitt antal i kommunfullmäktige, att ägna sig åt frågor som inte hör till deras traditionella roll som kvinnliga politiker. De kvinnliga förtroendevalda har möjligen med ökad representation uppnått mer inflytande och makt i kommunfullmäktige i andra politiska frågor än våra identifierade "kvinnofrågor". En högre grad av kvinnliga förtroendevalda behöver enligt tokenism inte betyda en ökad andel "kvinnofrågor" på kommunfullmäktiges protokoll.

Då vi fick ett annat resultat än det vi trodde i vår hypotes kan vi inte heller se den grad av direkt och indirekt makt vi trodde att vi skulle finna på kommunfullmäktiges formella arena. Vi fann inte den kampen mellan aktörer med olika makt och intressen i vår undersökning och vi kan inte se att manliga politiker tillvaratar sina intressen på bekostnad av kvinnliga politikernas intressen, utan dessa kvinnliga intressefrågor får tillträde till beslutsarenan i båda kommunerna. Eftersom vi inte kunde hitta någon större skillnad mellan hur många kvinnofrågor som togs upp visar resultatet att kvinnors intressen representeras till samma grad i kommunerna, även när en lägre andel kvinnliga förtroendevalda finns närvarande för att företräda dem. Det vi däremot i vår undersökning inte ser är vilka beslut man i kommunfullmäktige fattar och om de drivs igenom. Som Christensen diskuterar kan en form av indirekt makt vara att vissa beslut som fattas sedan inte faktiskt genomförs. Det skulle därför kunna vara så att besluten eller frågorna inte drivs igenom, förhalas eller inte genomförs.

Förslag på vidare studier skulle därför kunna vara att studera hur kommunernas organisationskultur skiljer sig åt och vilket inflytande den lokala organisationskulturen kan ha på kvinnliga politikernas inflytande samt se hur de avrapporteringar, motioner och svar som rör "kvinnofrågor" tas beslut om i de två kommunerna och om de genomförs.

5.2 Enkäterna

Eftersom den institutionella makten inte är direkt synlig med vilka begränsningar och ramar som kan finnas för olika aktörer är den även svårare att belysa. Vi kan dock se att även om de kvinnliga förtroendevalda till viss del hade olika intressefrågor var de oftast främst insatt i de frågor som traditionellt setts som "kvinnofrågor" vilket överensstämmer med vår hypotes. Det antyder, som hävdades i teoridelen, att det finns vissa intressen eller preferenser som kvinnor har som social grupp. Vilket även tyder på att det finns en närvarande institutionell makt som leder kvinnor till att ägna sig åt liknande politiska frågor, vilket verkar hämmande på deras tillträde på den direkta och indirekta maktens beslutsarena. Detta genom att vissa frågor görs till norm för kvinnliga politiker och genom normer och strukturer främjas de att utveckla intresse för vissa frågor och beträder beslutsarenan i större utsträckning i dessa politiska frågor.

Vi har sett i vår teoridel att den institutionella makten främst verkar genom den arbetsfördelning som finns mellan män och kvinnor i hemmet och i yrkeslivet. Detta bekräftas till viss del då några av kvinnorna i enkäten skriver om kunskap och erfarenhet som kvinnor och män har som främst skapas i det yrke de valt. Att kvinnor inom ramen för institutionell makt främst får tillgång till viss kunskap begränsar följaktligen deras rörelsefrihet på beslutsarenan. Dessa institutionella ramar upplevs dock spärra utveckling, då kvinnor kan tillföra mycket, som exempelvis Person 2 uttrycker det, i "tekniska frågor" där de med sina erfarenheter kan bidra med nya synsätt och lösningar.

De kvinnliga representanterna som svarade på enkäten ansåg överlag att det inte fanns några krav på hur de skulle bete sig och vilka frågor de kände att de kunde ägna sig åt, samtidigt som en del ändå påpekade att de anpassade sitt beteende. Det var även en del som poängterade att det var viktigt som kvinnlig förtroendevald att vara väldigt insatt i frågorna de tar upp när man kommer i kontakt med nya människor. Vilket kan antyda att det finns "hårdare" krav på de politiskt aktiva kvinnorna att bevisa att de faktiskt kan. Att det ställs högre krav på dem än deras manliga kollegor kan kopplas till de delade erfarenheterna som tokenism identifierade för kvinnor i minoritet, dvs. att minoriteten uppmärksammas mer och att det därmed ställs högre krav på dem.

En kvinnlig politiker skrev att anledningen till att hon klarade sig så bra i kommunfullmäktige förmodligen berodde på att hon har en manligare attityd, vilket skulle kunna förstås genom institutionell makt och teorin om tokenism. Yoder menar att diskriminering tilltar vid normbrytande beteende, vad som är normbrytande avgörs av den institutionella makten, exempelvis att ägna sig åt vissa politiska frågor. Den diskriminering som enligt Yoder uppstår vid normbrytande beteende skulle möjligtvis kunna lindras genom att representanten antar en manligare attityd, då dessa normer inte gäller män. En manlig attityd skulle följaktligen kunna innebära större rörelsefrihet på beslutsarenan.

Alla som svarade på enkäten var överens om att politiken i kommunfullmäktige skulle förändras med antingen fler eller färre kvinnliga förtroendevalda. Genom att de själva beskrev kvinnor som mjukare, prestigelösa och mer lösningsfokuserade ansåg de att politiken skulle få ett större fokus på mjuka värden och frågor ifall fler kvinnor skulle sitta med i kommunfullmäktige. Att alla de kvinnliga politikerna skrev så kan tyda på en institutionell makt som påverkar vad det innebär att vara kvinna och kvinnlig politiker och vilket beteende som förväntas av dessa. Det eftersom flera av de kvinnliga representanterna hade liknande föreställningar om vad en kvinnlig politiker är, ska ägna sig åt och vad fler kvinnor i politiken skulle innebära.

6 Slutsats och sammanfattning

De slutsatser vi kan dra av resultaten från jämförelsen och enkäterna är till viss del motsägelsefulla. Vår jämförelse av kommunerna tyder på att kvinnor i dessa kommunfullmäktige inte delar de upplevelser identifierade i tokenism som kvinnor i minoritet ofta delar. Dock pekar enkäten samtidigt på det motsatta, att kvinnor i vissa fall fortfarande upplever att högre krav ställs på dem, vilket är en upplevelse som förknippas med en minoritet. Vi såg även i resultatet av vår jämförelse mellan kommunerna ingen större skillnad som antydde att högre kvinnorepresentation leder till fler ”kvinnofrågor”. Närvaron av institutionell makt syns däremot tydligt då samtliga kvinnliga förtroendevalda skrev i enkäten att deras intressefrågor var alla eller några av de ”kvinnofrågor” vi identifierat.

Dock kan man argumentera för att det är underligt att vi inte finner någon större skillnad i vårt resultat av vår jämförelse, då fler politiker som jobbar för och är engagerade i vissa speciella frågor rimligtvis borde öka antalet gånger de frågorna tas upp på dagordningen. Anledningen till varför det ser ut så här skulle exempelvis kunna vara att ”kvinnofrågor” integrerats i politiken p.g.a. kvinnors relativt långa politiska närvaro eller så pekar det på en utövning av t.ex. indirekt makt som vi genom vår operationalisering inte kommit åt i vår undersökning.

7 Bilagor

7.1 Beslutsprotokollen

Bromölla:

2011

2011-02-28

§ 10 Uppdrag till beredningen för barn och ungdom

§ 12 Besparingsuppdrag inom biblioteksverksamheten

2011-03-28

§27 Miljöredovisning 2010

§ 30 Hyror på gruppboendet Säven

2011-04-26

§ 47 Utökning av investeringsbudget för ombyggnad av 1912-skolan till förskola med 3 avdelningar

§ 50 Motion angående lokaler för förskoleverksamhet

2011-05-30

§ 60 Avrapportering från beredning för barn och ungdom

§ 63 Svar på motion angående införande av vårdnadsbidrag

§ 66 Hyror på gruppboendet Säven

2011-06-27

§ 87 Motion angående personalförstärkning på våra äldreboenden

§ 88 Motion angående vindskydd till Stjärnans dagverksamhet

2011-08-29

§ 100 Motion angående avyttrande av Valje skola och Västanå skola

2011-09-26

§ 107 Avrapportering från beredning för barn och ungdom

§ 113 Motion angående ett Kostpolitiskt program

2011-10-31

§ 131 Svar på motion angående personalförstärkning på våra äldreboende

§ 135 Motion angående en bättre förskola

2011-11-28

§ 151 Lokalförsörjning för förskolan 2012-2014 samt utökning av investeringsbudget

§ 153 Tillbyggnad av Dalaskolan Norra samt utökning av 2012-års investeringsbudget

§ 155 Svar på motion angående vindskydd till Stjärnans dagverksamhet

2011-12-19

§179 Ny taxa enligt miljöbalken m.m.

§ 180 Ny kostadsfaktor för tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelslagen

2011: $21/153=0,1372 \approx 13.7\%$

2012

2012-01-30

§ 5 Svar på motion angående ett kostpolitiskt program

§ 9 Försäljning av Trollsländans förskola (del av Alviken 13) till AB Bromöllahem

2012-02-27

§ 30 Svar på motion angående lokaler för förskoleverksamhet

2012-03-26

§ 44 Avrapportering Gällande uppdrag till beredning för tillväxt och samhällsbyggnad att ta fram nya lokala miljömål

§ 51 Motion angående upprättande av vård- och omsorgsplan

§ 52 Motion angående skolplan/kvalitetsplan

2012-05-28

§ 89 Svar på motion angående avyttrande av Valje skola och Västanå skola

§ 95 Motion om upprättande av vård- och omsorgsplan

2012-06-25

§ 110 Lokala miljömål för Bromölla kommun

§ 111 Kulturpolitiskt program för Bromölla kommun

§ 114 Ombudgetering av investeringsmedel avsatta för nybyggnation av storförskola samt utbyggnad av Törnsångarens förskola

§ 115 Ombudgetering av investeringsmedel avsatta för tillbyggnad av Dalaskolan Norra i Bromölla

2012-08-27

§ 131 Revisionsrapport; Granskning av biståndshandläggning av äldreomsorgen inom kommunstyrelsen

§ 134 Förslag till svar på uppdrag hur kommunen kan bidra till en meningsfull fritid för barn och unga

§ 138 Svar på motion angående upprättande av vård- och omsorgsplan

§ 139 Uppdrag till beredningen för trivsel och trygghet att ta fram förslag till vård- och omsorgsplan samt handikapp/tillgänglighetsplan

§ 140 Motion rörande åtgärder avsedda att förbättra situationen för ungdomar utan sysselsättning

2012-09-24

§ 149 Svar på motion angående skolplan/kvalitetsplan

2012-10-29

§ 170 Lokala miljömål för Bromölla

§ 171 Kulturpolitiskt program för Bromölla kommun

§ 172 Motion angående skolplan/kvalitetsplan

§ 177 Ändring av avgifter för måltider som serveras inom korttidsvistelse

§ 180 Motion angående skatepark

2012-11-26

§ 192 Avrapportering från fullmäktigeberedning för trivsel och trygghet om uppdrag att ta fram förslag till vård- och omsorgsplan samt handikapp/tillgänglighetsplan

§ 200 Svar på motion angående en bättre förskola

2012-12-17

§ 211 Svar på motion angående skatepark

2012: 26 av 186= 0,1397 \approx 14 %

2013

2013-01-28

§ Svar på motion angående återvinningsstation

§ 3 Svar på motion rörande åtgärder avsedda att förbättra situationen för ungdomar utan sysselsättning

2013-02-25

§ 19 Svar på motion om skolskjuts från Allarp och Norreskog

§ 27 Motion angående miljöpris

2013-03-25

§ 32 Avrapportering från fullmäktigeberedningen för tillväxt och samhällsbyggnad angående uppdrag om framtida insamlingsystem för hushållens avfall

§ 34 Avrapportering för fullmäktigeberedning för barn om ungdom om uppdrag att ta fram förslag till kvalitetsplan för skola och förskola i Bromölla kommun

§ 36 Kulturpolitiskt program för Bromölla kommun

§ 44 Motion rörande pedagogiska måltider i förskolan och skolan i Bromölla kommun

2013-04-29

§ 55 Kvalitetsplan för skola och förskola i Bromölla kommun

§ 56 Kost- och nutritionspolicy för äldreomsorgen i Bromölla kommun

§ 57 Kostpolicy för förskolor, familjedaghem, fritidshem och skolor i Bromölla kommun

§ 62 Avgifter inom biblioteksverksamheten

§ 64 Svar på motion angående ökad ram för verksamheten utbildning

2013-05-27

§ 81 Hyror för gruppboendet på Trollsländan (?)

§ 82 Tilläggsanslag för utbyggnad av Dalaskolan Norra samt förslag till finansiering

§ 83 Tilläggsanslag för tillbyggnad av Törnsångarens förskola samt förslag till finansiering

2013-06-17

§ 118 Svar på motion rörande pedagogiska måltider i förskolan och skolan i Bromölla kommun

§ 121 Ändrad förbundsordning för Sölvesborg-Bromölla Kommunalförbund avseende gymnasiesärskolan

2013-08-26

§ 139 Svar på motion angående inrättande av Miljöpris

§ 141 Hyror för gruppboendet på Solsidan (f.d. Vallmon)

2013-09-30

§ 153 Motion angående ungdomsarbetslöshet

§ 162 Kvalitetsplan för skola och förskola i Bromölla kommun

2013-10-28

§ 174 Beslut om måltidspris på Bromölla kommuns skolor och förskolor

§ 176 Lekplatsplan 2014-2016

§ 179 Motion rörande kompetensutveckling för personalen inom Stöd och Omsorg

2013-11-25

§ 189 Avrapportering från fullmäktigeberedningen för tillväxt och samhällsbyggnad angående uppdrag om framtida insamlingsystem för hushållens avfall

§ 192 Nya avgifter för kosten inom äldreomsorgens särskilda boenden

§ 194 Svar på motion angående solcellspaneler

§ 195 Svar på motion angående bilfri dag

§ 196 Svar på motion angående elbilspool

2013: 29 av 173=0,1676 ≈16,8 %

Östra Göinge:

2011

2011-01-27

§ 31 Revidering av styrdokument ”Villkor för godkännande av enskild verksamhet

inom förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg”

§ 32 Ombyggnad av Mölleskolan till Nya Ekens förskola

- Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2011-02-17

§ 41 Införande av valfrihetssystem inom hemtjänst och hemsjukvård

2011-03-24

§ 56 Delgivning: Revisionsrapport - Granskning av den palliativa vården

§ 58 Svar på medborgarförslag - Skateboard bana

§ 61: Medborgarförslag - Frågan om vindkraftsetablering i Östra Göinge kommun

2011-04-28

§ 71 Medlemskap i Sveriges Ekokommuner

§ 76 Motion kring hundrastgård samt lekplats

§ 77 Motion angående "förbättrande av studieresultaten"

2011-05-26

§ 92 Motion om Ekonomiskt stöd till utsatta barn

2011-08-25

§ 110 Reglemente och tillämpningsanvisningar för skolskjuts

2011-10-20

§ 122 Riktlinjer för godkännande och rätt till bidrag för enskild verksamhet och pedagogisk omsorg

§ 124 Svar på interpellation ang kosthantering inom förskolan i Östra Göinge kommun

§ 125 Medborgarförslag: Utredning av åldringsvård i privat/kommunal regi

§ 128 Svar på motion angående "förbättrande av studieresultaten"

§ 129 Svar på motion om lekplats i Hanaskog

§ 134 Motion om att öppna fritidsgårdar i Glimåkra, Broby och Hanaskog

2011-11-17

§ 140 Svar på motion om Ekonomiskt stöd till utsatta barn

2011-12-15

§ 150 Enkel fråga till kommunstyrelsen ordförande Patric Åberg angående Knislinge bibliotek

§ 151 Enkel fråga till kommunstyrelsens ordförande ang Göinge utbildningscenters framtid

- Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2011: 22 av 130=0,1692 ≈ 16,9%

2012

2012-01-26

§ 3 Avgift för måltid i dagvård

§ 4 Svar på motion angående Frivilliga avgifter i skolan

- Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2012-02-23

§ 20 Medborgarförslag om att Knislinge bibliotek ska finnas i samhällets centrum

2012-03-22

§ 32 Motion om att Lindgården åter drivs i kommunal regi eller att de som verkar inom vård och omsorg skall följa standar enligt ICO eller annan lämplig kvalitetscertifiering

Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2012-04-19

Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2012-05-24

Rapport: Beredning för omsorg och lärande

2012-06-20

§ 58 Programhandling för programområde stöd, vård och omsorg i Östra Göinge kommun

§ 62 Delgivning: Revisionsrapport - Granskning av kommunens styrning av livsmedels-, miljö - och hälsoskyddstillsyn
§ 64 Delgivning: Revisionsrapport – Granskning av samverkan på äldreområdet angående rehabilitering

2012-09-20

§ 67 Vindbruksplan för Östra Göinge kommun; tematiskt tillägg till översiktsplanen

§ 69 Lokalbidrag och avgifter för ungdomsföreningar

§ 70 Taxa och riktlinjer för förskola/annan pedagogisk omsorg och fritidshem

§ 77 Svar på motion rörande kvalitet och kontroll för utövare inom vård och omsorg

2012-11-22

§ 105 Delgivning: Revisionsrapport - Granskning av styrning och uppföljning av grundskolan

2012- 12-20

§ 117 Val av ledamöter och ersättare till tillfällig beredning för att utarbeta ett miljömålsprogram för Östra Göinge kommun

2012: 17 av 130=0,1307 ≈ 13,1 %

2013

2013-03-21

§ 22 Gymnasieskolan i Östra Göinge kommun

2013-05-23

§ 44 Delgivning: Revisionsrapport - Granskning av samverkan kring barns- och ungas psykiska hälsa

2013-09-19

§ 62 Motion - Nolltolerans inom grundskolan mot störande uppträdande bland elever under lektioner

2013-10-17

§ 71 Medborgarförslag - Våxelvård/korttidsboende kombinerad med dagvård på Skogsgläntan

2013: 4 av 81 = 4,9 %

7.2 Enkätfrågorna

1. Vilka är de frågor som du känner är dina hjärtefrågor, intressefrågor?
2. Hade du ett intresse för dessa frågor redan innan du valdes in i kommunfullmäktige, eller ändrades de frågor du främst ägnar dig åt efter att du valdes in i kommunfullmäktige?
3. Sitter du som ledamot i någon nämnd? I så fall, vilka/vilken?
4. Vilka frågor känner du att du har mest kunskap om och är mest insatt i?
5. När det gäller de frågor som du har ett extra intresse för, upplever du att du får ett större medhåll från andra kvinnliga eller manliga politiker eller upplever du ingen skillnad?
6. Finns det några frågor som du känner att det är svårare för dig som kvinnlig politiker att ta upp?
7. Känner du att det finns vissa förväntningar på dig som kvinnlig politiker exempelvis på ditt beteende eller vilka frågor du främst ska ägna dig åt?
8. Ifall det skulle finnas färre eller inga kvinnliga politiker alls i kommunfullmäktige, tror du att politiken och dess inriktning skulle se annorlunda ut och hur i så fall?

7.3 Enkätsvaren från de kvinnliga representanterna

Person 1

Jag valde att engagera mig i mitt parti för det var en av dem få partier som var emot EU samt överensstämde med mina för övrigt värderingar. Specifik hjärtefråga är svårt att specificera då många frågor går hand i hand. Men för att ta några så tycker jag att man ska kämpa för kvinnors rätt i samhället då som abort, könsstympning och våldsrelaterade brott bara för att nämna något. Vidare är det viktigt att värna om miljön och då tänker jag hållbara transporter, sophantering, vatten, energikällor för att nämna något. Att stödja våra lokala bönder för att hålla en god standard på vår mat, bra villkor för djuren som slaktas och en levande landsbygd är en mycket viktig del i vår miljöarbete anser jag. Infrastrukturen är viktig att utveckla hela tiden till smartare lösningar i form omläggning av väg/ trafik för att göra det mer attraktivt att åka mer kollektivt. Kortare sträckor med fordon som kör på alternativa miljövänliga bränslen gynnar miljön, och det är så här jag menar att frågorna går hand i hand många gånger. Vidare är jag intresserad av vård, skola och omsorgsfrågorna. Vården har så många brister att jag avböjer mig att rada upp dem alla. Har arbetat som sköterska i många år så jag har en verklig erfarenhet hur läget är inom vården. Lösningen på problemet är bla. pengar, slopa delade turer, heltidstjänster och fler i arbete. Då det gäller skolan ska läraren ha ett större inflytande. Ökat ansvar för föräldrarna. Tydligare regler och mindre tolerans då det gäller eleven som får ta ett ökat eget ansvar för sina handlingar. Tror denna modell skapar förutsättningar för ett bättre och tryggare miljö i skolan. Man växer in i rollen som politiker och formas under

vägens gång och det ser med all sannolikhet helt olika ut från individ till individ. Det beror på vilken ålder, livserfarenhet, hälsa, kön och inställning till dem olika frågorna. Har själv som kvinna blivit bemött av andra partier som om man skulle vara mindre vetande har det ibland för mig uppfattats som. Men min inställning till de som betar sig så mot mig brukar jag inte bry mig om. Vi är vuxna människor och måste få framföra våra åsikter utan påhopp anser jag. Har även blivit spottad och utskälld för mina åsikter och det kan jag tycka är att gå för långt när man som vuxen inte kan hålla sig till diskussions nivån. Politiken hade det faktum inte funnits om vi alla hade haft samma åsikter. Själv tycker jag det är intressant att höra på när någon annan framför sin åsikt och det fastän den är helt olik min uppfattning. I vissa frågor kan det ena eller andra könet ha en viss betydelse, som exempel kan jag ta abortfrågan som mest intresserar kvinnor. Förväntas nog att man ska vara på ett vist sätt som kvinnlig politiker, jag lever inte riktigt upp till dem kan jag nämna. Har en liten manligare attityd och detta gör väl då att jag klarar mig bättre än många andra kvinnor i denna fortfarande mansdominerade värld. Hade varit bra för politiken med en blandad könsfördelning. Med fler kvinnor hade det blivit en mjukare framtoning av politiken tror jag. Som det är nu så är det alldeles för mycket pajkastning och mindre av det som är viktigt att framföra. När man får en fråga att besvara så måste man vara påläst helt enkelt. Är man inte det så kan man heller inte besvara den korrekt. Gäller att hela tiden hålla sig så uppdaterad om möjligt i de olika ämnena. Prata med folk och läsa är vad som gäller ständigt för en politiker. Uppstår vissa problem ibland då alla är på olika grad i sin politiska karriär. Alla är gröna i början och det tar sin tid att växa in i det. Dem som är inkörda verkar ibland glömt att de själva varit där en gång och måste således ha en gnutta förståelse för detta kan man tycka. Hoppas nu med detta att jag kan hjälpa er i ert arbete. Öskar er lycka till och hoppas att det blir bra.

Person 2

1. Vilka är de frågor som du känner är dina hjärtefrågor, intressefrågor?
Främst är det äldreomsorg och hälso- sjukvård, sen skola och utbildning.
2. Hade du ett intresse för dessa frågor redan innan du valdes in i kommunfullmäktige, eller ändrades de frågor du främst ägnar dig åt efter att du valdes in i kommunfullmäktige?
Ja, det hade jag. Ingen ändring.
3. Sitter du som ledamot i någon nämnd?
Nej. Finns inte nämnder i kommunen. KS kan delegera vissa frågor till utskott.
4. Vilka frågor känner du att du har mest kunskap om och är mest insatt i?
Hälso- och sjukvård inkl äldreomsorg
5. När det gäller de frågor som du har ett extra intresse för, upplever du att du får ett större medhåll från andra kvinnliga eller manliga politiker eller upplever du ingen skillnad?

Får medhåll från kvinnliga politiker inom partiet, de manliga tror alltid att de kan och vet allt. Kvinnor i andra partier följer sitt partis partipiska.

6. Finns det några frågor som du känner att det är svårare för dig som kvinnlig politiker att ta upp?

Frågor som har en gammal historia. Det är inte mycket som tas upp i fullmäktige då det fungerar som en genomklubbningsinstans för frågor som redan är klara via kommunstyrelsen.

7. Känner du att det finns vissa förväntningar på dig som kvinnlig politiker exempelvis på ditt beteende eller vilka frågor du främst ska ägna dig åt?

Nej!

8. Ifall det skulle finnas färre eller inga kvinnliga politiker alls i kommunfullmäktige, tror du att politiken och dess inriktning skulle se annorlunda ut och hur i så fall?

Det behövs fler kvinnliga politiker med verklighetsanknytning, kommunen har mycket av de sk mjuka frågorna som omsorg och skola. Av tradition i vår kommun kommer män från industrin med de värderingar som råder där. Värderingar som påverkar inställning och vanföreställningar. Genusfråga kommer knappt fram i den manliga dominansen. Men även tekniska frågor blir genus- och omsorgsfrågor. När gatan inte plogas eller sandas har kvinnor och äldre personer svårt att ta sig fram. När det sandas för att bilarna ska ha nytta av det så är det halt för gångtrafikanter i alla åldrar (mest kvinnor, pensionärer som riskerar att ramla och skada sig) Så med färre kvinnor blir risken större att den samhällsnytta medborgarna har av kommunen skulle bli mindre genusinriktad, mindre avsedd för äldres tillgång till service och frihet.

Person 3

1. Vilka är de frågor som du känner är dina hjärtefrågor, intressefrågor?

Mina hjärtefrågor;Miljö, hållbar tillväxt och människors lika rätt och värde. Vård, skola och omsorg.

2. Hade du ett intresse för dessa frågor redan innan du valdes in i kommunfullmäktige, eller ändrades de frågor du främst ägnar dig åt efter att du valdes in i kommunfullmäktige?

Intresset för dessa frågor har alltid funnits. Men blivit än mer viktiga och tydliga för mig.

3. Sitter du som ledamot i någon nämnd? I så fall vilka/vilken?

Endast ordförande i beredningen för omsorg och lärande. Samt ledamot i vår näringslivsarena.

4. Vilka frågor känner du att du har mest kunskap om och är mest insatt i?
Vård, skola omsorg samt miljö.

5. När det gäller de frågor som du har ett extra intresse för, upplever du att du får ett större medhåll från andra kvinnliga eller manliga politiker eller upplever du ingen skillnad?

Ingen skillnad i manligt och kvinnligt, vi har bara olika sätt att resonera och tänka kring frågorna. Att vara politiker handlar om att vara lyhörd och hitta likasinnade. De människor man når fram till i sina resonemang vid ett tillfälle är lättare att vända sig till även i andra situationer och frågor. Man hittar sina allierade oavsett om det är män eller kvinnor. Det handlar om personkemi och sättet att prata på, man förstår vissa individer lättare än andra.

6. Finns det några frågor som du känner att det är svårare för dig som kvinnlig politiker att ta upp?

Jag har svårare att prata om pengar och budget, men det beror mer på mitt eget intresse och kunskap i dessa frågor. Men det finns en specifik fråga som jag som kvinna utan barn har jag svårt att få gehör i och det är barnomsorgsfrågor. Jag "får" liksom inte prata om detta för jag har ingen egen erfarenhet. Alla andra frågor är ok, men just barn är svårt om man inte har några egna.

7. Känner du att det finns vissa förväntningar på dig som kvinnlig politiker exempelvis på ditt beteende eller vilka frågor du främst ska ägna dig åt?

Detta känns som att det måste delas i två delar. När man träffar nya människor som inte känner en och när man befinner sig bland de som känner en.

När man träffar nya människor: det finns en förväntning på att man som kvinna ska finnas lite i bakgrunden, lite som en sekreterare. När man väl säger något måste man vara väldigt påläst för att man ska höras och lyssnas på. Vissa blir väldigt förvånade när man berättar att man är politiker och ordförande i en beredning. Själva ordförandeskapet ger en viss tyngd och då bortser de lite från vem man är och förväntar sig helt plötsligt att man ska kunna allt inom det område som man är ordförande inom

när man är bland folk man känner så betyder könet inget, då är det kunskap och argument som är betydelsefulla.

8. Ifall det skulle finnas färre eller inga kvinnliga politiker alls i kommunfullmäktige, tror du att politiken och dess inriktning skulle se annorlunda ut och hur i så fall?

Jag tror att vi hade fått en mer differentierad debatt som hade blivit bredare, trots allt så breddas resonemanget om fler olika individer deltar.

Person 4

Vilka är de frågor som du känner är dina hjärtefrågor, intressefrågor?

Allmänt

Hade du ett intresse för dessa frågor redan innan du valdes in i kommunfullmäktige, eller ändrades de frågor du främst ägnar dig åt efter att du valdes in i kommunfullmäktige?

Har alltid intresserat mig för politik

Sitter du som ledamot i någon nämnd?

Ja

Vilka frågor känner du att du har mest kunskap om och är mest insatt i?

Skolfrågor, omsorgsfrågor, ekonomi, mm

När det gäller de frågor som du har ett extra intresse för, upplever du att du får ett större medhåll från andra kvinnliga eller manliga politiker eller upplever du ingen skillnad?

Ingen större skillnad

Finns det några frågor som du känner att det är svårare för dig som kvinnlig politiker att ta upp?

Nej

Känner du att det finns vissa förväntningar på dig som kvinnlig politiker exempelvis på ditt beteende eller vilka frågor du främst ska ägna dig åt?

Nej

Ifall det skulle finnas färre eller inga kvinnliga politiker alls i kommunfullmäktige, tror du att politiken och dess inriktning skulle se annorlunda ut och hur i så fall?

Ja, mindre inriktning på de mjuka verksamheterna

Person 5

Svar:

Är bara ersättare i fullmäktige och i kommunstyrelsen. Ersättare i en nämnd, men kallas bara vid behov. Kallats en gång. Här finns Utbildningsfrågorna.

Frågor som rör landsbygden och dess överlevnad är hjärtefrågor.

Är mest insatt i skolfrågorna.

Som ersättare är man bara med i ”kanten”. Nära frågorna i partiets egna diskussioner.

Visst lyssnar vi på varandra inom partiet.

Jag tror att blandningen av kvinnliga och manliga politiker är bra. Märker dock ingen större kvinnlig påverkan i vårt fullmäktige. Möjligen att det skulle bli bättre om kvinnorna tog större plats. Lite för mycket käbblande i dag. Kvinnor är bättre på att lyssna på varandra och samverka utan prestige tror jag. Mera lösningsfokuserade.

8 Referenser

8.1 Tryckta källor

Alvesson, Mats – Yvonne Due Billing (2011). *Kön och organisation*. 2., omarbetade och kraftigt utvidgade uppl. Lund: Studentlitteratur

Badersten, Björn – Jakob Gustavsson (2010). *Vad är statsvetenskap? Om undran inför politiken*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Bergqvist, Christina (1994). *Mäns makt och kvinnors intressen: [The power of men and the interests of women]*. Diss. Uppsala: Univ.

Christensen, Søren – Poul Erik Daugaard Jensen (2011). *Makt, beslut, ledarskap: märkbar och obemärkt makt*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

Eduards, Maud (1980). *Kvinnorepresentation och kvinnomakt*. Stockholm

Eduards, Maud (2002). *Förbjuden handling: om kvinnors organisering och feministisk teori*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam – Henrik Oscarsson - Lena Wängnerud (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Oskarson, Maria - Lena Wängnerud (1996). *Kvinnor som väljare och valda: om betydelsen av kön i svensk politik*. Lund: Studentlitteratur

Phillips, Anne (2000). *Närvarons politik: den politiska representationen av kön, etnicitet och ras*. Lund: Studentlitteratur

Svaleryd, Helena (2009). *Women's representation and public spending*, European Journal of Political Economy 25, s. 186–198

Towns, Ann (2003). *Understanding the Effects of Larger Ratios of Women in National Legislatures: Proportions and Gender Differentiation in Sweden and Norway*, *Women & Politics* vol. 25 (1/2)

Yin, Robert K. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. 1. uppl. Malmö: Liber

8.2 Elektroniska källor

Bromölla 1 (2013). URL: <http://www.bromolla.se/sv/Kommun--politik/Fortroendevalda1/>. Hämtdatum: [2013-12-11]

Bromölla 2 (2013). URL: <http://www.bromolla.se/sv/Kommun--politik/Motenkallelser-och-protokoll/Protokoll/Protokoll-Kommunfullmaktige/>. Hämtdatum: [2013-12-11]

Ekonomifakta 1. URL:

<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Oversikt-for-region/?region=1272#brom%C3%B6lla>. Hämtdatum:[2013-12-18]

Ekonomifakta 2. URL: <http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Oversikt-for-region/?region=125>. Hämtdatum: [2013-12-18]

Kommunallagen (1991:900). URL:

http://www.riksdagen.se/sv/DokumentLagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Kommunallagen-1991900_sfs-1991-900/. Hämtdatum: [2013-12-09]

NE, Nationalencyklopedin. Sökord: Kommunfullmäktige. URL:

<http://www.ne.se/lang/kommunfullmaktige>. Hämtdatum: [2013-12-09]

SCB 1, Statistiska centralbyrån (2012). *Förtroendevalda i Kommuner och Landsting 2011*, URL:

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0001_2011A01D_BR_ME09BR1202.pdf. Hämtdatum: [2013-12-03]

SCB 2, Statistiska centralbyrån (2003), *Det nya seklets förtroendevalda*.

URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/01/24/77/f3c230fc.pdf>. Hämtdatum: [2013-12-12]

SCB 3, Statistiska centralbyrån (2012), *På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet 2012*. URL:

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0201_2012A01_BR_X10BR1201.pdf. Hämtdatum: [2013-12-09]

SCB 4, Statistiska centralbyrån (2013), *Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige – en studie om representativitet, avhopp och synen på uppdraget*,

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0107_2013A01_BR_ME09BR1301%20.pdf Hämtdatum:[2012-12-17]

SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, (2013). URL:

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/sa_styrs_en_kommun. Hämtdatum: [2013-12-20]

Val Bromölla (2010). URL:

<http://www.val.se/val/val2010/slutresultat/K/kommun/12/72/index.html>. Hämtdatum:[2013-12-06]

Val Östra Göinge (2010).

URL: <http://www.val.se/val/val2010/slutresultat/K/kommun/12/56/index.html>

Hämtdatum:[2013-12-06]

Östra Göinge 1 (2013). URL: <http://www.ostragoinge.se/politik/vara-politiker/>. Hämtdatum: [2013-12-11]

Östra Göinge 2 (2013). URL: <http://www.ostragoinge.se/politik/sa-styrskommunen/kommunfullmaktige/>. Hämtdatum: [2013-12-11]